

י' באב התשפ"א
19 ביולי 2021

סימוכין:
0491-0013-2021-036442

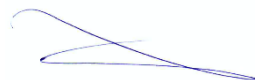
הנדון: חוזר פסיקה משמעתית

"אמצעי המשמעת המוטלים במסגרת הדין המשמעתי נועדו להביא לריפוי ולשיקום הפגיעות בדמותו ובתדמיתו של השירות הציבורי עקב עבירות משמעת של עובדיו. ביסודם, הם לא נועדו לענישת העובד, אלא להגנה ולשיקום הפגיעה שעבירות המשמעת של עובדי ציבור מסבים לאמון הציבור ברמה המוסדית והתפקודית של השירות הציבורי. בין התכליות של אמצעי המשמעת, עומדת התכלית להעביר מסר ברור לכלל עובדי המדינה בדבר החובה לכבד את כללי המשמעת, לפעול על פיהם, וליצור הרתעה מפני הפרתם"¹.

החוזר שלפניכם יסקור לקט של פסקי דין מרכזיים, העוסקים בדין המשמעתי ואשר ניתנו במהלך החודשים האחרונים על ידי בית הדין למשמעת של עובדי המדינה² ובית המשפט המחוזי בשבתו כבית משפט לערעורי משמעת³; וכן החלטה של בית הדין לעבודה בתחום ההשעיות.

אנו רואים חשיבות רבה בהפצת הפסיקה בדין המשמעתי, הן כחלק מיישום תכליות הדין המשמעתי - העברת מסר ברור לכלל העובדים בדבר החובה לפעול על פי כללי המשמעת ויצירת הרתעה מפני הפרתם; והן לשם הגברת המודעות לתחום המשמעת וחשיבותו בשמירה על תפקודו, חוסנו ותדמיתו של השירות הציבורי.

בברכה,

אושרת הרבסט, עו"ד
ממונה (תובעת בכירה ואחראית תחום ערעורים)

¹ עש"מ 222/07 יוסף אסדו נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 11.11.07)

² קישורים לפסקי הדין ניתן למצוא בגוף החוזר. את פסקי הדין ניתן למצוא גם באתר נציבות שירות המדינה בכתובת:

<https://www.gov.il/he/departments/legalinfo?OfficeId=bfe22d82-2309-43ff-94d7-1eeb873ab368&skip=0&limit=10>

³ מכוח סעיף 43(א) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963

תוכן עניינים

3.....	דיווחים כוזבים
3.....	יציאה לחו"ל ללא היתר ודיווח כוזב
4.....	החתמות הדדיות כוזבות
4.....	הטרדה מינית
4.....	מעשה מגונה
5.....	עבירות לפי חוק יסודות התקציב
6.....	הליך משמעתי לאחר הליך פלילי לפי סעיף 61 לחוק המשמעת – שונות
6.....	מעשים מגונים בכוח
7.....	סיוע לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות
8.....	תקיפה הגורמת חבלה של ממש
9.....	גניבה
10.....	איומים והטרדה
11.....	התנהגות בלתי הולמת
11.....	התבטאויות שאינן הולמות; התנהגות פרועה כלפי ממונה; הרמת קול על עמיתים לעבודה
12.....	שימוש לא ראוי באמצעים שניתנו לעובד לשם מילוי תפקידו; ומתן הנחיה בניגוד לחוק
12.....	עיסוק בעניינים שאינם קשורים לעבודה, חרף איסור האחראים לעשות כן; הדחה בחקירה
14.....	ניצול מעמד ושימוש בכפיפים לביצוע מטלות פרטיות
15.....	עבודה פרטית ללא היתר
15.....	הוראת נהיגה ללא היתר ובניגוד לחוזר מנכ"ל (עבירה חוזרת)
15.....	עיסוק בעריכת דין ללא היתר ותוך הימצאות ניגוד עניינים
17.....	פסיקת בית הדין לעבודה בנושא השעיות

דיווחים כוזבים

יציאה לחו"ל ללא היתר ודיווח כוזב

בית הדין למשמעת הורה, בין היתר, על פיטוריו לאלתר של עובד הוראה אשר הורשע על פי הודאתו בעבירות לפי סעיפים 17(1), (2), (3), (4) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג – 1963 (להלן – חוק המשמעת), זאת בגין יציאה לחו"ל במהלך שנת לימודים ללא קבלת היתר כמתחייב מחוזר מנכ"ל משרד החינוך, ודיווחים כוזבים אודות ימי היעדרותו בגינם קיבל שכר לו לא היה זכאי.

המורה יצא מן הארץ, פעמיים, בשתי שנות לימודים עוקבות, כשפעם נעדר מבית הספר למשך 7 ימי לימודים, ופעם למשך 3 ימי לימודים. על חלק מימי ההיעדרות בכל אחת מן הפעמים דיווח המורה בכזב כימי מחלה תוך הצגת אישורים רפואיים, וקיבל בגינם שכר עבודה שלא כדין.

עבירות אלו בוצעו על ידי המורה בתוך תקופת פסילה שהוטלה עליו בתיק קודם, שבו הועמד לדין בגין גניבה של מוצרים ממרכול בשווי של 780 ₪. באותו תיק הוטלו עליו, בין היתר, פסילה מלשמש מחנך כתה למשך 5 שנים.

בית הדין קבע כי למרות הרשעתו הקודמת של המורה, הוא לא למד את הלקח, לא הפנים את הפסול שבמעשיו "וכשל במעשי רמייה כלפי משרד החינוך". "אורחות התנהגות כפי שעולה מהמעשים בהם כשל ואשר מפורטות בהכרעות הדין נגדו... מלמדות על אדם שטוהר המידות ממנו והלאה ולפיכך אין מנוס אלא מהרחקתו ממערכת החינוך". בית הדין בגזר הדין הביא מדברי בית המשפט המחוזי (כב' השופט סגל) בעמ"מ 223/09 שאל אליהם נ' נציבות שירות המדינה אשר קבע כי – "העבודה בשירות הציבורי אינה מעניקה חסינות מפני פיטורין כאשר נחצים הקווים האדומים, ואין בה משום תעודת ביטוח שלעולם חוסן. על הזוכה לעבוד בשירות הציבורי לחרוט על דגלו את ערכיה של המדינה ומוסדותיה, וודאי לא לעשות דין לעצמו. לזלזול בנורמות התנהגות בסיסיות שמצופות מעובד בשירות המדינה – תג מחיר, לעתים יקר וכואב".

על המורה הוטלו אמצעי המשמעת הבאים: נזיפה חמורה; פיטורים לאלתר (תוך תשלום מלוא פיצויי הפיטורים המגיעים על פי דין); פסילה לשירות המדינה (לרבות למשרד החינוך) למשך שנתיים⁴.

⁴ בד"מ 109/19 נציבות שירות המדינה נ' עאדל עוויסאת (ניתן ביום 9.3.21). על גזר הדין הוגש ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים, אשר עיכב את ביצוע פיטורי העובד עד למתן פסק דין בערעור.

החתימות הדדיות כוזבות

בית הדין למשמעת הורה, בין היתר, על פיטוריה לאלתר של חשבת שכר במשרד הבריאות אשר הורשעה על יסוד הודאתה בגין דיווחים כוזבים שביצעה באופן הדדי יחד עם חברתה לעבודה אודות שעות העבודה.

בתקופה של כשנה היו ברשות הנאשמת וברשות עובדת אגף הכספים של המשרד שני עותקים של כרטיסי נוכחות אישיים. השתיים נתנו עותק אחד מכרטיסי הנוכחות הללו אחת לשנייה, באופן שכל אחת מהן החזיקה הן בכרטיס שלה והן בשל חברתה. הנאשמת החתימה עבור חברתה את כרטיס הנוכחות שלה באופן כוזב, כשזו לא נכחה בעבודה; וכן ביקשה מחברתה להחתים עבורה בכזב את כרטיס הנוכחות בשעה שלא נכחה במקום העבודה. זאת ב-95 מועדים. בגין דיווחים אלו קיבלה הנאשמת שכר עבודה שלא כדין.

בית הדין עמד על חומרת מעשיה של הנאשמת ועל הפסול שבמסירת דיווחים כוזבים. אל מול חומרת העבירות שקל את נסיבותיה האישיות המיוחדות של הנאשמת, לרבות ויתקה בשירות; תרומתה למערכת הכספים במשרד; הודאתה וקבלת האחריות למעשיה. באיזון שבין השיקולים כולם ולאחר שנתן את דעתו גם לאמצעי המשמעת שהוטלו על חברתה (בבד"מ 20/20) הטיל בית הדין על הנאשמת אמצעי משמעת של – **נזיפה חמורה; פיטורים לאלתר; הפקעת משכורת קובעת אחת; פסילה לצמיתות למשרד הבריאות; פסילה לשירות המדינה עד הגיע הנאשמת לגיל 58**. בית הדין קבע כי בתקופת הפסילה לשירות המדינה – עד הגיעה לגיל 57 לא תהיה הנאשמת זכאית כלל לגמלאות, ומגיל זה ועד לגיל 58 תחושב משכורתה הקובעת לצורך תשלום גמלאות לפי שיעור של 80% מהמשכורת הקובעת שלפיה היתה מחושבת גמלתה אלמלא נפסלה⁵.

הטרדה מינית

מעשה מגונה

בית הדין למשמעת הורה, בין היתר, על פיטוריו לאלתר של רופא סטאז'ר במרכז רפואי, אשר הורשע על יסוד הודאתו, ובמסגרת הסדר טיעון, בביצוע מעשה מגונה במי ששימשה כבת שירות לאומי באותה התקופה במחלקת המיון של בית החולים.

על פי העובדות שבהן הודה והורשע, הנאשם הניח את ידו על איבר מינה של בת השירות, לאחר שזו, שבמסגרת תפקידה במחלקה סייעה בלקיחת דמים, ביקשה ממנו ללמדה "איך

⁵ בד"מ 21/20 נציבות שירות המדינה נ' אתי אבן צור (ניתן ביום 15.2.21)

לפתוח עורק פמורלי" (עורק הירך/מפשעה). בהמשך, ולאחר מספר ימים, התנכל לה הנאשם בכך שצעק עליה בנוכחות אחרים והאשים אותה בעיכוב מתן טיפול למטופל, זאת הגם שלא היה הגורם המקצועי האחראי עליה.

בית הדין כיבד את הסדר הטיעון שהושג בין הצדדים והטיל על הנאשם – נזיפה חמורה; פטורים לאלתר; פסילה לשירות המדינה (לרבות למשרד הבריאות) למשך שנה. בנוסף, רשם לפניו בית הדין את התחייבותו של הנאשם לשלם למתלוננת פיצוי בסך 5000 ₪.

בית הדין קבע כי הנאשם "פגע בכבודה ובצנעתה של.. בת שירות לאומי בבית החולים. הוא הפר בצורה גסה את האמון שניתן בו וסטה מערכים שהם אבני פינה בהתנהגות מקצועית הנדרשת מרופא. הנאשם ניצל לרעה את יתרונו המקצועי כלפי מי שביקשה הסבר על פתיחת עורק פמורלי, כדי לפגוע בצנעת גופה". עוד קבע בית הדין כי בהתנכלותו לה הוסיף הנאשם חטא על פשע והפר את חובת ההגינות שחב כלפיה⁶.

עבירות לפי חוק יסודות התקציב

עובד מועצה מקומית שהועסק בתקופה הרלבנטית כממלא מקום גזבר וכגזבר המועצה הורשע על יסוד הודאתו ובמסגרת הסדר טיעון, בעבירות לפי סעיפים 35(5) לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה – 1985, זאת בגין הענקת הטבות שכר שלא כדין בשכרו הוא.

הנאשם הודה כי בסמוך לתשלום משכורת חודש מאי 2019 עדכן, על דעת עצמו, בשכרו האישי את שנות הוותק שלו מ-16.9 שנים ל-17.2 שנים, ובכך הגדיל את כמות שנות הוותק לחישוב שכרו. עוד הודה, כי בסמוך לתשלום משכורת חודש יוני 2019, עדכן בשכרו האישי, על דעת עצמו, את רכיב התשלום בגין כונוניות לרכיב הנחשב לשכר קובע לפנסיה.

בין הצדדים הושג הסדר טיעון ולפיו על הנאשם יוטלו – נזיפה חמורה; הפקעת משכורת קובעת אחת; פטורין לאלתר בהסכמה; פסילה למועצה המקומית שבה הועסק הנאשם למשך שנתיים; פסילה לכלל הגופים המתוקצבים והנתמכים למשך חודשיים.

בית הדין למשמעת, בשבתו כבית דין שהוקם מכוח סעיף 39(א) לחוק יסודות התקציב, כיבד את הסדר הטיעון, תוך שקבע כי חומרת מעשיו של הנאשם "זועקת מעצם טיבם ומהותם. המדובר בעובד שנשא בסמכויות ובתפקידים של גזבר..., וניצל תפקידו, על מנת להיטיב עם עצמו ולהורות לשלם בשכרו, באופן בלתי חוקי, הטבות שכר". עוד קבע בית הדין כי

⁶ בד"מ 42/20 נציבות שירות המדינה נ' ד"ר חאלד עכריה (ניתן ביום 11.1.21)

הנאשם "הפר באופן בוטה ביותר את האמון שניתן בו", אמון הממונים ואמון הציבור כולו; ו"סיכל את תכליות חוק יסודות התקציב שהן יציבות ושמידה על הקופה הציבורית".

לצד החומרה שקל בית הדין את הודאתו של הנאשם וקבלת האחריות למעשיו; את חוות הדעת החיובית שנכתבה עליו על ידי היועץ המשפטי של המועצה; ואת העובדה כי הוסכם שיסיים את עבודתו במועצה. בסופו של עיון החליט, כאמור, לכבד את ההסדר ולהטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הנזכרים מעלה⁷.

הליך משמעת לאחר הליך פלילי לפי סעיף 61 לחוק המשמעת – שונות

מעשים מגונים בכוח

עובד משרד הבריאות שהועסק כמנהל משק במרכז רפואי הורשע על יסוד הודאתו ובהסתמך על סעיף 61 לחוק המשמעת בעבירות לפי סעיפים 17(2), (3), (6) לחוק המשמעת, זאת בגין הרשעתו בפלילים בביצוע מעשים מגונים בפלוגנית, ללא הסכמתה, חלקם בכוח.

הנאשם הורשע בבית משפט השלום בנצרת בעבירה לפי סעיף 348(ג1) לחוק העונשין, התשל"ז – 1977 (להלן – חוק העונשין) בגין המעשים הבאים - הנאשם הכיר את המתלוננת, שהיתה חברתו לשעבר של בנו. בתקופה הרלבנטית לכתב האישום אושפז בנו בעקבות תאונת דרכים והמתלוננת נהגה להגיע לבקרו. באחד המועדים, בסיום ביקורה סוכם כי הנאשם יסיע את המתלוננת בחזרה לבסיס שבו שירתה. במהלך הנסיעה, הנאשם הניח את ידו על רגלה של המתלוננת וליטף אותה בתנועות עיסוי בניגוד לרצונה; ליטף את שערה והיא ביקשה שיפסיק; סיפר לה אודות חלום שחלם עליה, שבו ראה שכפתור חולצתה היה פתוח והוא סגר אותו; הניח את מרפק ידו על כתפה, הכניס את ידו מתחת לחולצתה ומישש את החלק החשוף של שדיה, מעל החזיה, תוך שהוא אומר לה "איזה שני תפוחים יש לך"; בהמשך ולמרות שהמתלוננת זזה ממקומה והוציאה את ידו מחולצתה, הנאשם קירב אותה אליו וניסה לנשקה בניגוד לרצונה. משלא הצליח להגיע אליה, עצר את הרכב בצד הדרך, תפס אותה באזור הלסת והסנטר כדי למנוע ממנה להתנגד ונישק אותה בפיה.

בית משפט השלום בנצרת הטיל על הנאשם, בין היתר, 6 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות; ופיצוי למתלוננת בסך 5000 ₪. ערעור של הנאשם על הכרעת הדין נדחה, וערעור שהגיש על גזר הדין התקבל רק לעניין אופן ריצוי עבודות השירות שהוטלו עליו.

⁷ בד"מ 25/21 נציבות שירות המדינה נ' זיאד חבוס (ניתן ביום 3.6.21)

בית הדין למשמעת עמד על חומרת מעשיו של הנאשם, תוך הפניה לדברי בית המשפט השלום בגזר דינו, לפיהם - **"מדובר בעבירה שמעצם טיבה ובנסיבותיה פוגעת בזכויותיה היסודיות של המתלוננת לכבוד, לחירות, לפרטיות ולשלווה נפש"**. בית המשפט השלום עמד על נסיבות נוספות לחומרה, ובהם גילה הצעיר של המתלוננת; פער הגילאים בינה לבין הנאשם; היכרותו עמה והעובדה כי שמה בו מבטחה; הנזק שנגרם לה כתוצאה מן המעשים בכל מישורי חייה; והעובדה כי נאלצה לחוות סבל נוסף הכרוך במעמד העדתה בבית המשפט.

למרות מצבו הכלכלי הקשה של הנאשם לנוכח השעייתו הארוכה מעבודתו (שבמהלכה אף בוצעה הפסקת תשלום שכר), החליט בית הדין כי אין מנוס מפיטוריו משירות המדינה ומפסילתו לצמיתות לעבודה בשירות. לפיכך הטיל עליו – **נזיפה חמורה; פיטורים לאלתר (תוך הפחתה של 5000 ₪ מפיצויי הפיטורים שיגרעו מחלקה של המדינה בכלל פיצויי הפיטורים); פסילה לצמיתות לשירות המדינה, לרבות למשרד הבריאות**⁸.

סיוע לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות

עובד חברת דואר ישראל הורשע על יסוד הודאתו ובהתבסס על הוראות סעיף 61 לחוק המשמעת בעבירות לפי סעיפים 17(2), (3), (6) לחוק. זאת בגין הרשעתו בבית משפט השלום בבאר שבע בארבעה אישומים שעניינם ביצוע עבירות של סיוע לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 31 + 415(סיפא) לחוק העונשין.

על פי האישום הראשון, הנאשם סייע לשני מעורבים אחרים לקבל במרמה כסף מאשה שקשרו קשר להונות, על אף שחשד שמדובר בעניין לא כשר. על פי האישומים השני, השלישי והרביעי – לבקשת מעורב אחר בתיק, הנאשם פדה שלושה שיקים מזויפים ע"ס עשרות אלפי שקלים כל אחד, זאת תוך עצימת עיניים ביחס לאפשרות שמדובר במרמה, ובניכוי עמלה בת 10% שהשאיר בידיו.

בית הדין עמד על חומרת מעשיו של הנאשם, תוך הפניה לדברי בית המשפט השלום בבאר שבע, לפיהם בעבירות שעבר הנאשם יש **"כדי לפגוע בקניינו של הציבור, מכאן גם בתחושת הביטחון האישי ובשגרת החיים. חומרה נוספת לעבירות אלה, נובעת מפוטנציאל הפגיעה שלהן בסחירות ובתעבורה הכלכלית, כתוצאה מחוסר האמון שעשוי הציבור לייחס למסמכים סחירים"**. וכן: **"הנאשם הועסק בדואר ישראל, המשמש, בין היתר גם כגוף פיננסי. עומקו של הכשל הערכי בהתנהגותו של הנאשם והעובדה כי שיתף פעולה בשליחת**

⁸ בד"מ 95/20 נציבות שירות המדינה נ' פרג'ון (ניתן ביום 14.3.21)

יד בכספי הזולת, תוך השתתפות במעשי מרמה ואף שימוש במסמכים סחירים מזויפים – אינם עולים בקנה אחד עם משרה בגוף מסוג זה".

בית הדין הוסיף וקבע כי "המעשים בגינם הורשע הנאשם עומדים בסתירה מהותית ויסודית לערכים בסיסיים של יושר, הגינות וטוהר מידות החייבים להיות נחלתם של עובדים בשירות הציבורי. עובדי השירות הציבורי חייבים לשמור על נורמות של טוהר מידות וניקיון כפיים, אחרת מקומם לא יכירם בשירות הציבורי".

לפיכך, ולאחר איזון בין השיקולים השונים, הטיל בית הדין על הנאשם – נזיפה חמורה; פיטורים לאלתר (תוך תשלום מלוא פיצויי הפיטורים על פי דין); פסילה ל- 6 שנים לחברת הדואר; פסילה ל- 5 שנים לשירות המדינה⁹.

תקיפה הגורמת חבלה של ממש

טכנולוגית רפואית שהועסקה במכון במרכז רפואי הורשעה על יסוד הודאתה ובהתבסס על הוראות סעיף 61ג לחוק המשמעת בעבירות לפי סעיפים 17(1), (2), (3) לחוק המשמעת, זאת בעקבות הליך פלילי שהתנהל נגדה ואשר במסגרתו נקבע כי ביצעה עבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש, לפי סעיף 380 לחוק העונשין.

על פי כתב האישום שהוגש נגדה, הנאשמת תקפה עמיתה לעבודה – נכנסה לחדרה; קיללה אותה; הכתה אותה על ראשה בידיה; משכה בשערה; הפילה אותה והמשיכה להכותה בכל חלקי גופה חרף בקשותיה כי תחדול ממעשיה. כתוצאה ממעשיה של הנאשמת נגרמו לנתקפת שטפי דם על הירך והאמה; שריטות על היד, הסנטר והשכם; ונפיחות בעין ובאף.

בית הדין למשמעת קבע כי מעשיה של הנאשמת עולים כדי "התנהגות אלימה משולחת רסן מצד עובדת אחוזת זעם" וכי "אסור שתהיה להתנהגות מסוג זה אחיזה במקום עבודה המחויב להעניק בטחון אישי לעובד". עוד קבע כי "לית מאן דפליג שיסוד מוצק ביחסי עבודה בשירות המדינה, הוא קיום סביבת עבודה הולמת השוללת מכל וכל פתרון סכסוכים עם הזולת בכוח הזרוע". לפיכך קבע כי "התנהגותה הפרועה של הנאשמת מצדיקה תגובה משמעתית תקיפה".

⁹ בד"מ 116/20 נציבות שירות המדינה נ' גד רוש (ניתן ביום 16.3.21)

בסופו של יום ולאחר איזון בין השיקולים כולם, הטיל בית הדין על הנאשמת, שבינתיים פרשה מהשירות מטעמי בריאות – נזיפה חמורה; פסילה לשירות המדינה למשך 6 חודשים (הנאשמת הועסקה בפנסיה תקציבית); פסילה למשרד הבריאות למשך 3 שנים¹⁰.

גניבה

עובד משרד הבריאות שהועסק כעובד ניקיון במרכז לבריאות הנפש הורשע על יסוד הודאתו ובהתבסס על הוראות סעיף 61 לחוק המשמעת בעבירות לפי סעיפים 17(1), (2), (3), (4) לחוק המשמעת, זאת בגין הרשעתו בפלילים בגניבת כסף ממטופלים.

הנאשם הורשע בבית המשפט השלום בירושלים בעבירה של גניבה לפי סעיף 384 לחוק העונשין, זאת משום שנטל תיק של חולה שהיה מונח על מושב בלובי המחלקה; לקח אותו לחדר כביסה סמוך; הוציא ממנו 220 ₪ אותם שם בכיסו; והשיב את התיק למקומו.

בית הדין למשמעת עמד על חומרת מעשיו של הנאשם, תוך הפניה לדברי בית המשפט השלום בירושלים, אשר קבע, בין היתר – "שתהיה זו טעות להשקיף על המעשה רק בפריזמה של סכום הגניבה ולהגדיר אותו בשל כך כקל ערך. יש להבין אפוא ולהדגיש ולהטעים שחומרת המעשה ממוקדת בראש ובראשונה בפגיעה בחולה מאושפז תוך מעילה באמון החולה ובאמון בית החולים". בית הדין הוסיף וקבע כי "במעשה שביצע הנאשם יש שפל מוסרי; זהו מעשה בזוי שנעשה תוך ניצול חולשתו של הקורבן, והוא מחייב ענישה שתהלוך את תכליות הדין המשמעתי". בהתאם לכך קבע כי הוא מצווה ליצוק תוכן ממשי לתכליות אלו, ובתוך כך להגן על שלומם של "חולים חסרי אונים המאושפזים בבתי חולים חסרי התנגדות של ממש לשמור באופן אקטיבי על רכושם". לפיכך, ולנוכח הפגיעה הבוטה של הנאשם באמון שניתן בעובדי מערכת הבריאות שיבטיחו את קנינם של מאושפזים, ובעיקר של אלו הזקוקים לחמלה ולרגישות מיוחדת, הכריע כי מעשיו "מחייבים" את פיטורו מעבודתו.

בית הדין עמד על תקופת השעייתו הארוכה של הנאשם (למעלה מ-3 שנים ו-51 חודשים), שבמהלכה קיבל שכר מלא מקופת המדינה למרות שלא עבד (למעט 3 חודשי השעייתו הראשונים בהם קיבל שכר בשיעור 75%).

אל מול חומרת המעשים שקל בית הדין לקולא את גילו של הנאשם ותפקודו עד לביצוע העבירה, ועל כן החליט שלא להפחית משיעור פיצויי הפיטורים המגיעים לו על פי דין, ולהעמיד את תקופת פסלותו משירות המדינה על שנתיים בלבד (לעומת 3 שנים להן עתרה

¹⁰ בד"מ 121/20 נציבות שירות המדינה נ' דורית הבר לוי (ניתן ביום 7.4.21)

התביעה). על הנאשם הוטלו – נזיפה חמורה; פיטורים לאלתר (תוך קבלת פיצויי פיטורין מלאים); פסילה לשירות המדינה (ולמשרד הבריאות) לשנתיים¹¹.

איומים והטרדה

עובד הוראה הורשע בהתבסס על הוראות סעיף 61 לחוק המשמעת בעבירות לפי סעיפים 17 (2), (3), (6) לחוק המשמעת, זאת בגין הרשעתו בפלילים בעבירות של איומים, לפי סעיף 192 לחוק העונשין; והטרדה באמצעות מתקן בזק לפי סעיף 30 לחוק התקשורת (בזק ושירותים), התשמ"ב – 1982.

על פי עובדות כתב האישום שבו הודה והורשע, הנאשם שלח מסרונים לחברה של גרושתו שבהם כתב כי יפגע בגרושתו; ירצח אותה; יפגע בילד הגדול שלה ו"היא עוד תשב עליו שבעה"; וכי לא אכפת לו לשבת בכלא, היא תצטער שפגעה בו בכוונה. נוסף על כך, במשך כחודש וחצי, בהזדמנויות שונות, התקשר הנאשם לגרושתו מספר רב של פעמים ממספר חסום, למרות שזו ניתקה את השיחה בכל פעם.

בגין מעשיו אלה גזר עליו בית המשפט השלום בבאר שבע, בין היתר, 4 חודשי מאסר בפועל.

בית הדין למשמעת עמד על חומרת מעשיו של הנאשם, שלו עבר פלילי מכביד בעבירות איומים, והדגיש את החומרה שבתי המשפט מייחסים לעבירות אלימות במשפחה. כך קבע כי "הגם שעבירת האיומים אינה פוגעת פיזית בקורבנה, היא ודאי טומנת בחובה אלמנט מחמיר של אימה והשפלה". עוד קבע כי העובדה שהמעשים בוצעו מחוץ למסגרת תפקידו של הנאשם כעובד מדינה "אינה מפחיתה מחומרתם, שהרי שאלה משליכים על תדמיתו של השירות הציבורי, ועל האמון שניתן בו". נסיבה נוספת לחומרה שקל בית הדין לחובת הנאשם לנוכח תפקידו ומעמדו כעובד הנמנה על מערכת החינוך.

אל מול חומרת העבירות שקל בית הדין את הותק של הנאשם; את נסיבותיו האישיות; ואת החרטה שהביע על מעשיו. לאחר שקילת מכלול השיקולים הטיל על הנאשם – נזיפה חמורה; פיטורים לאלתר (תוך תשלום מלוא פיצויי הפיטורים); פסילה ל-3 שנים למשרד החינוך; פסילה לשנתיים לשירות המדינה¹².

¹¹ בד"מ 120/20 נציבות שירות המדינה נ' מחמוד עבאסי (ניתן ביום 7.4.21)

¹² בד"מ 89/20 נציבות שירות המדינה נ' אמיר אפטרק (ניתן ביום 7.6.21)

התנהגות בלתי הולמת

התבטאויות שאינן הולמות; התנהגות פרועה כלפי ממונה; הרמת קול על עמיתים לעבודה

עובד הנהלת בתי המשפט הורשע על יסוד הודאתו ובמסגרת הסדר טיעון, בארבעה אישומים בעבירות לפי סעיפים 17 (1), (2), (3) לחוק המשמעת.

על פי האישום הראשון - הנאשם גידף מאבטחים בבית משפט השלום בעכו אליו הגיע במסגרת עבודתו, ולא חדל מלעשות כן גם לאחר שהוזהר והתבקש להפסיק. על פי האישום השני – הנאשם התנהג התנהגות פרועה ובלתי מרוסנת כלפי ממונה על רקע שיחת הערכת עובד שנערכה לו. התנהגותו המתלהמת התבטאה בכתב ובעל פה, וכללה שליחת הודעות דוא"ל בעלות אופי אלים ומאיים. על פי האישום השלישי – הנאשם הרים קול על עמיתה לעבודה באופן שאינו הולם; על פי האישום הרביעי – הנאשם השתולל, גידף והתבטא באופן פוגעני כלפי עמיתיו לעבודה לאחר שנודע לו שלא הוזמן לאירוע פרטי שאורגן על ידי חלק מהעובדים.

בית הדין כיבד את הסדר הטיעון שהושג בין הצדדים והטיל על הנאשם – נזיפה חמורה; הפקעת משכורת קובעת אחת; הורדה בשתי דרגות לשנה – חודש לפני פרישתו של הנאשם לגמלאות; פסילה מתפקידי הדרכה למשך שנה.

בית הדין עמד בגזר הדין על חומרת מעשיו של הנאשם וקבע כי "אין מקום להתבטאויות מעליבות ולא מכבדות בשירות המדינה. המדינה לא תגלה סבלנות כלפי עובדי המדינה אשר מתבטאים בצורה מבזה כלפי אדם באשר הוא בכלל, וכלפי חבריהם לעבודה, בפרט. התבטאות פוגענית ומעליבה יש בה בכדי לפגוע בכבודו של האדם, בערך העצמי שלו". אשר להתנהלותו של הנאשם כלפי מאבטחי בית המשפט קבע כי זו "משקפת חריגה קיצונית מהתנהגות נורמטיבית". בית הדין עמד על כך שאין זו הפעם הראשונה שהנאשם נכשל בלשונו ובהתנהגותו, שכן בעבר הורשע בעבירות כמעט זהות – בגין עימות עם מאבטחים בבית המשפט השלום בנתניה ובמשרד החינוך. עוד קבע בית הדין כי התבטאויותיו של הנאשם ראויות לכל גנאי, בפרט לנוכח בכירות משרתו; וכי אין "נפקא מינה" האם היתה לו סיבה מוצדקת לכך שכן "אדם חייב לשלוט ביצריו, בכל מקום בו הוא נמצא, ועל אחת כמה וכמה כשמדובר במקום העבודה"¹³.

¹³ בד"מ 86/19 נציבות שירות המדינה נ' חיים פוקס (ניתן ביום 3.2.21)

שימוש לא ראוי באמצעים שניתנו לעובד לשם מילוי תפקידו; ומתן הנחיה בניגוד לחוק

מנכ"ל משרד לשעבר הורשע על יסוד הודאתו ובמסגרת הסדר טיעון בעבירות לפי סעיפים 17(1), (2), (3) לחוק המשמעת, זאת בגין עשיית שימוש לא ראוי באמצעים שניתנו לו ברכב בטחון, והנחיית נהגו לנהוג באופן הנוגד את הוראות החוק.

הנאשם הודה כי במספר הזדמנויות, במהלך שנת 2017, במהלך נסיעות לפגישות בענייני עבודה, הנחה את נהגו לנהוג ברכב הצמוד שהועמד לרשותו במהירות ו/או בשולי הכביש תוך הפעלת אמצעי הבטחון שהותקנו ברכב (פנס כחול-אדום; סירנה). זאת הגם שבנסיעות אלו לא התקיימו נסיבות של מצב חירום שחייבו הפעלת אמצעים אלה. בנוסף, וכתוצאה מכך, נשלחו למשרד שני דוחות תנועה של נהיגה מעל המהירות המותרת ברכבו הצמוד של הנאשם.

בית הדין כיבד את הסדר הטיעון שנחתם עם הנאשם והטיל עליו – התראה.

בית הדין קבע כי אל מול חומרת העבירות של השימוש ברכב הבטחון בניגוד לתקנה 94 לתקנות התעבורה, התשכ"א – 1961, עומדות הודאתו של הנאשם וקבלת האחריות למעשיו; גרסתו לפיה לא פעל למען טובתו האישית אלא לשם עמידה במטלות הציבוריות הנכבדות בהן נשא אז; ההד התקשורתי שנוצר בגין הדלפת פרטי חקירתו והפגיעה שנגרמה לו בשל כך; תרומתו הנכבדה ורבת השנים לשירות הציבורי. לפיכך קבע כי הסדר הטיעון מידתי וראוי, והחליט לכבדו¹⁴.

עיסוק בעניינים שאינם קשורים לעבודה, חרף איסור האחראים לעשות כן; הדחה בחקירה

עובד שהועסק כמשגיח כשרות בבית חולים הורשע על ידי בית הדין למשמעת על יסוד הודאתו בשני אישומים – התנהגות שאינה הולמת את תפקידו ועיסוק בעניינים שאינם קשורים לעבודתו, למרות איסור הגורמים הרלבנטיים; הדחה בחקירה בדרך של איומים.

הנאשם, שכאמור, הועסק כמשגיח כשרות בבית החולים, התבקש ליצור קשר עם הוריו של נער קטין שאושפז בבית החולים לאחר ניתוח שעבר. זאת על מנת שאלו יגיעו לשהות לצדו ולסייע לו לאחר הניתוח. הנאשם הביע רצונו לקלח את הנער, ואולם האחות במחלקה הבהירה לו שאין צורך בכך. בהמשך לכך, כירורג ילדים בכיר הסביר אף הוא לנאשם את

¹⁴ בד"מ 43/20 נציבות שירות המדינה נ' באב"ד (ניתן ביום 3.3.21)

הצורך ביצירת קשר עם בני משפחתו של הנער, והבהיר שחל עליו איסור לרחוץ את הנער. חרף זאת, הנאשם נכנס לחדרו של הנער והציע לקלח אותו. הנער ניגש אל חדר הרחצה והתפשט, וכל אותה עת הנאשם שוהה אתו בחדר הרחצה. בהמשך, סיבן וניגב את גבו של הנער, כשבכל אותה עת הוא שוהה עמו בחדר הרחצה.

על פי האישום השני - לאחר חקירתו באזהרה בגין האירוע האמור, כתב הנאשם מכתב ובו ציטוטים מן המקורות ואיומים שהופנו לאחות המחלקה, בין היתר - "מדבר שקר תרחק"; "אין סליחה ואין מחילה - לא בעולם הזה ולא בעולם הבא!!!"; "החיים והמוות ביד הלשון". את המכתב הניח הנאשם מתחת לדלת חדרה של האחות, וזאת במטרה לאיים עליה ועל ידי כך להסתיר מידע ולשבש הליכי חקירה.

בגין מעשיו אלה, הטיל עליו בית הדין למשמעת - **נזיפה חמורה; פיטורים לאלתר; פסילה לשירות המדינה למשך 9 חודשים; פסילה למשרד הבריאות למשך שנתיים**¹⁵.

הנאשם הגיש ערעור על גזר הדין לבית המשפט המחוזי בחיפה. **כב' השופט י.גריל דחה את הערעור על כל חלקיו**, פרט לכך שקבע כי תקופת הפסילה לשירות המדינה תעמוד על פרק זמן של חודשיים בלבד.

בפסק דין מפורט ומנומק¹⁶ קבע בית המשפט כי "אין להמעיט בחומרת העבירה שביצע המערער, ובוודאי הוא כך בשים לב לעובדה שהעבירה בוצעה בבית חולים, מקום בו אמורה, בין יתר הדברים, להישמר פרטיותם של המטופלים והמאושפזים". ועוד - "בענייננו, יש לשים את הדגש על כך שהעבירה בוצעה במסגרת עבודתו של המערער כמשגיח כשרות בבית חולים, ובהיותו עובד מדינה ותיק... יתר על כן, מוטלת חובה על פי סעיף 10(א) של חוק זכויות החולה, כמצוין לעיל, על כל עובד של המוסד הרפואי לשמור על כבודו ועל פרטיותו של המטופל". בית המשפט קבע באופן מפורש כי התנהגותו של המערער מגלמת בתוכה "פגיעה בוטה" בפרטיותו של הנער; ופגיעה בתדמית שירות המדינה בכלל ובית החולים בפרט, לא כל שכן משהדבר נאסר עליו מפורשות. לכך מתווספת העבירה הנוספת, שעל חומרתה בעיני המחוקק והפסיקה עמד גם כן בית המשפט. בסופו של הליך קבע כי "חומרת מעשיו של המערער.... הצדיקה את המסקנה אליה הגיע בית הדין, ולפיה אין מנוס מפיטוריו של המערער...".

¹⁵ בד"מ 61/20 נציבות שירות המדינה נ' שמעון גורליק (ניתן ביום 15.11.20)

¹⁶ עב"י (חי) 50546-11-20 שמעון גורליק נ' נציבות שירות המדינה (ניתן ביום 6.4.21)

ניצול מעמד ושימוש בכפיפים לביצוע מטלות פרטיות

מנהלת בית ספר הורשעה על יסוד הודאתה ובמסגרת הסדר טיעון, בעבירות לפי סעיפים 17(1), (2), (3) לחוק המשמעת. זאת, משום שבמהלך שנתיים ניצלה את מעמדה כלפי אב בית הספר, שהיה כפוף לה באותה עת, לביצוע מספר רב של עבודות בביתה ובבית של בתה.

בית הדין למשמעת כיבד את הסדר הטיעון שנחתם בין הצדדים ולפיו הוסכם כי הנאשמת תפרוש משירות המדינה, ללא הטבות פרישה, ויוטלו עליה – נזיפה חמורה; הפקעת משכורת קובעת אחת; הורדה בדרגה למשך עד חודש קודם למועד פרישתה (כאשר דרגת הפרישה תהא על פי דרגתה קודם להורדה).

בית הדין קבע כי "הנאשמת כשלה בניצול עובד הכפוף לה למטרות הזרות לתפקידו. השירות הציבורי אינו יכול להשלים עם תופעות אלה". הוא הדגיש כי זה מכבר נקבע בפסיקה (בעש"מ 7853/03 ירדן יופה נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 10.2.2004)), ש"עצם הפנייה של ממונה לעובד בבקשה שיבצע עבורו עבודה פרטית, עולה כדי "ניצול לרעה" של מעמד הממונה". עוד קבע בית הדין כי "חומרת מעשיה של הנאשמת מתחדדת נוכח מעמדה כאשת חינוך, שמנהלת בית ספר". הוא הפנה לעש"מ 917/99 מדינת ישראל נ' עבדאללה חמזה, פ"ד נג(3) 83, 76 שם נקבע כי מנהל בית ספר אמור להיות, כחלק מתפקידו, גם דמות מחנכת; ומכל מקום, גם אם אין באישיותו משום דוגמא חיובית, אסור לו לשמש דוגמא שלילית.

אל מול חומרת העבירות שקל בית הדין את הודאתה של הנאשמת; את היותה עובדת ותיקה שזכתה להערכה רבה על עבודתה; וציין כי יש יסוד להאמין שהעבירות בוצעו בתום לב, על רקע יחסיה הקרובים עם אב הבית. מכאן מצא את הסדר הטיעון שקול ומידתי והחליט לכבדו.¹⁷

¹⁷ בד"מ 49/20 נציבות שירות המדינה נ' אורית דביר (ניתן ביום 14.3.21)

עבודה פרטית ללא היתר

הוראת נהיגה ללא היתר ובניגוד לחוזר מנכ"ל (עבירה חוזרת)

עובד הוראה הורשע יסוד הודאתו ובמסגרת הסדר טיעון, בעבירות משמעת לפי סעיפים 17 (1), (2), (3) לחוק המשמעת, זאת בגין עיסוק בהוראת נהיגה ללא היתר ובניגוד להוראות חוזר מנכ"ל תשע"ה/12 (א), האוסרות על עיסוק של עובדי הוראה בהוראת נהיגה, כעבודה פרטית או נוספת.

המורה, שהורשע בשנת 2017 בגין מעשים דומים, והצהיר אז בפני בית הדין שהפסיק את עיסוקיו בהוראת נהיגה, המשיך לעסוק בנהיגה ולימד שני תלמידים ואת בתו. זאת, כאמור, ללא היתר; בניגוד להוראות חוזר המנכ"ל המחייבות אותו; ואף בניגוד להצהרותיו בפני בית הדין.

בית הדין קבע כי הנאשם ביצע את המעשים "למרות שהיה מודע היטב לאיסור שחל עליו, בעיקר לאחר שהורשע על ידי בית דין זה בשנת 2017 בגין ביצוע מעשים דומים. הנאשם הירע לעשות עת הפר התחייבות שמסר בפני בית דין זה".

אל מול חומרת העבירות שקל בית הדין את העובדה שהנאשם פרש לגמלאות לאחר שנות עבודה ארוכות, ללא קבלת תנאי פרישה מועדפים; ומקבל עליו את הפסילה לשירות המדינה למשך שנה (פסילה שעשויה להיות בעלת משמעות כלכלית לאור העובדה כי הועסק בפנסיה תקציבית). לפיכך כיבד את הסדר הטיעון שאליו הגיעו הצדדים, והטיל על הנאשם - נזיפה חמורה; פסילה לשירות המדינה (לרבות למשרד החינוך) לשנה¹⁸.

עיסוק בעריכת דין ללא היתר ותוך הימצאות ניגוד עניינים

סגן מנהל בית ספר יסודי הורשע על יסוד הודאתו ובמסגרת הסדר טיעון בעבירות לפי סעיפים 17(1), (2), (3) לחוק המשמעת, וזאת בשני אישומים – האחד: עיסוק בעריכת דין ללא היתר ותוך הימצאות בניגוד עניינים, והאחר: פרסום מידע שהגיע לידי בניגוד לדין.

הנאשם הורשע בכך שעסק בעריכת דין משך כ-7 שנים, שבמהלכן ייצג בלמעלה ממאה תיקים שהתנהלו בבתי המשפט; ובתוך כך ייצג אף בתיקים שהמדינה היתה צד להם. זאת

¹⁸ בד"מ 80/19 נציבות שירות המדינה נ' עאמר גנדאוי (ניתן ביום 17.2.21)

עשה ללא היתר לעבודה פרטית; בניגוד להוראות התקשי"ר; בניגוד להוראות חוזר מנכ"ל האוסרות על עובדי הוראה באופן גורף את העיסוק בעריכת דין; וכשהוא מעמיד עצמו במצב של ניגוד עניינים (לעניין הייצוג בתיקים שהמדינה היתה צד להם). עוד הורשע הנאשם בכך שפרסם בדף הפייסבוק הפרטי שלו פוסט על הליך משפטי שניהל מול משרד החינוך, ובו שיתף צילום של תכתובת פנימית שכללה מידע פנימי אודות התנהלות בית הספר ושלא היה קשור אליו.

בית הדין למשמעת כיבד את הסדר הטיעון שהושג בין הצדדים ואשר במסגרתו **התחייב הנאשם לפרוש לאלתר משירות המדינה** (סוכם כי ככל שלא יעשה כן, יפוטר מעבודתו), והטיל עליו – **נזיפה חמורה; הפקעת משכורת קובעת אחת; פסילה למשרד החינוך ל-6 שנים; פסילה לשירות המדינה עד ליום 31.7.23.**

בית הדין קבע כי הנאשם במעשיו **"הפר הוראות וכללים במישורים שונים"**. בתוך כך עמד על העולה מן הפסיקה - כי על פי הוראות התקשי"ר, **"ככלל, חל איסור על עובד מדינה לעבוד בעבודה פרטית אלא אם קיבל אישור לכך. בנוסף, עובד אף אינו רשאי לעבודה בכל עבודה, בין בשכר ובין ללא שכר, שיש בה משום ניגוד אינטרסים עם תפקידו או עבודתו"**. אשר לפרסום המידע הפנימי אודות התנהלות בית הספר – קבע כי הנאשם ניצל את גישתו למידע ופרסם פרסום אסור **"משום שיש בו פוטנציאל ברור לשיבוש עבודת בית ספר, לעצמאות שיקול דעתו, ולחובת הסודיות החלה עליו. בנוסף, הנאשם עלול היה לפגוע פגיעה אנושה בפרטיותם של אחרים"**. נסיבה נוספת לחומרה שקל בית הדין לנוכח תפקידו של הנאשם כאיש חינוך, **"הנדרש להתנהגות ערכית ברמה גבוהה..."**.

יצוין כי בית הדין סבור היה, שמעשיו של הנאשם מצדיקים פגיעה בזכויותיו הפנסיוניות. אי לכך קבע כי ההסדר שהושג מקל עמו עד מאוד (שכן אינו כולל פגיעה כזו - לאור שיעור משכורתו הקובעת של הנאשם; ושעה שלא נקבע שפסילתו לשירות המדינה היא "בנסיבות מחמירות" (לפי סעיף 157(1) לחוק שירות המדינה (גמלאות)[נוסח חדש], התש"ל – 1970)). עם זאת, כאמור, החליט לכבדו **"משום שאינו חורג חריגה של ממש ממידת הסבירות בנסיבות העניין"**¹⁹.

¹⁹ בד"מ 46/20 נציבות שירות המדינה נ' עבד אלחפיז טאהה (ניתן ביום 3.2.21)

פסיקת בית הדין לעבודה בנושא השעיות

סעי' 15467-01-21 אהרון סבח נ' נציבות שירות המדינה ואח' ²⁰ – דחיית בקשה למתן צו מניעה נגד החלטת נציב שירות המדינה להשעות עובד בגין העמדתו לדין, בין היתר, בשורה של התבטאויות גזעניות חמורות.

ביום 5.2.21, ניתנה החלטת בית הדין האזורי לעבודה בנצרת, הדוחה בקשה של עובד רשות המסים שהושעה על פי החלטת נציב שירות המדינה בהתאם לסמכותו מכוח סעיף 47 לחוק המשמעת. נגד המבקש, המועסק כממונה צוות בודקים בבית המכס נהר הירדן, הוגשה תובענה משמעתית בגין התבטאויות גזעניות חמורות כלפי עובד כפיף לו בן העדה האתיופית; והתנהגות שאינה הולמת, לרבות חליצת נעליו והפשלת מכנסיו עם הגעתו למתקן שבו נערך לו הבירור ביחס להתבטאויותיו. בשל כך החליט, כאמור, נציב שירות המדינה על השעייתו של המבקש עד לתום ההליכים המשמעתיים נגדו. המבקש מיאן להשלים עם החלטה זו ופנה לבית הדין לעבודה בבקשה ליתן צו מניעה זמני, אשר יקבע כי ההחלטה בדבר השעייתו התקבלה בניגוד לדין ותוך הפרת זכויותיו, ועל כן בטלה.

בית הדין לעבודה (כב' השופטת רויטל טרנר) קבע כי לא מצא שבהחלטת ההשעיה נפל פגם המצדיק את התערבותו בשיקול הדעת של נציב שירות המדינה. בית הדין עמד על כך שבנסיבות המעשים המיוחסים למבקש, ובהינתן תפקידו כממונה, "לא ניתן למצוא בהחלטה זו חוסר סבירות או ליקוי המחייב את ביטולה". הנציב, כך קבע בית הדין, היה ער לכל טענותיו של המבקש ואיזן אותן כנגד השיקולים הנוגעים לשמירה על השירות הציבורי.

בהחלטתה קבעה השופטת טרנר כי מקובלת עליה טענת המדינה, לפיה ההחלטה על ההשעיה והתוצאה של ההליך המשמעתי אינן קשורות בקשר בלתי נפרד.

²⁰ סעי' 15467-01-21 אהרון סבח נ' נציבות שירות המדינה